

Formació i mercat de treball: anem pel bon camí?

La cruesa de la crisi està deixant més del 50% dels joves sense expectatives laborals a curt termini i l'economia i la societat (i de retruc l'educació?) cada dia són més volàtils

[Josep M. Vilalta](#)

<http://diarieducacio.cat/blogs/bofill/>

Les interrelacions entre formació i mercat de treball han estat sempre complexes. Fins a quin punt l'educació forma adequadament per a les necessitats del mercat de treball? Com millorar la seva adequació? Hem de formar per l'actual context social i econòmic o hem de preparar els professionals del demà? En quines competències i coneixements cal prioritzar la formació? Amb quina orientació i amb quines metodologies? Són preguntes recurrents i, en el nostre context català i espanyol, no gaire ben resoltes.

Si a tot això hi afegim la complexitat de la societat actual, el panorama és encara més difícil d'abastar. Les noves realitats econòmiques i socials requeriran noves formes d'ensenyar i d'aprendre. La cruesa de la crisi a Catalunya i Espanya està deixant més del 50% dels joves sense expectatives laborals a curt termini. A la resta de països europeus la realitat no és tant alarmant, però també hi ha indicadors per a la preocupació. L'economia i la societat (i de retruc l'educació?) són més volàtils, més líquides, prenent el concepte de [Z. Bauman](#).

[La Comissió Europea considera que la inversió en educació és fonamental per impulsar el creixement i la competitivitat](#) a Europa. A llarg termini poden generar innovació i creixement, estimular la societat del coneixement al continent i configurar el futur mercat de treball. Es reconeix explícitament que els sistemes educatius dels països europeus pateixen carències significatives, sobretot a l'hora d'incardinar-se adequadament amb el món del treball i l'ocupabilitat.

En aquest context complex i difícil d'abastar des de les polítiques públiques, **podem intuir però algunes evidències:**

- **La formació deixa d'estar circumscrita a una part del cicle vital (la infantesa i joventut) i passa a constituir un bagatge permanent de la nostra vida personal i professional.** La radicalitat dels canvis econòmics i socials que s'albiren requereixen una formació permanent al llarg de la vida. La clàssica correspondència lineal entre formació i professió-lloc de treball deixa de tenir sentit en molts àmbits;
- Probablement, **es tendirà a valorar més un tipus de formació de caire més obert** (valors, habilitats personals, experiència, formació no formal, coneixement d'idiomes i de treball en l'esfera internacional, treball en equip, capacitat per a emprendre, lideratge compartit, gestió de projectes), més que no pas els clàssics títols acadèmics;
- **Prenen cada cop més força les fórmules híbrides de formació, sobretot les que saben combinar adequadament la formació acadèmica amb una formació pràctica a les empreses o institucions de tot tipus** (formació dual, formació en alternança, doctorats industrials), mitjançant la col·laboració estreta entre els agents -empreses, centres formatius, administració.
- **Requerim majors graus d'interrelació entre les diverses polítiques públiques que**

giren al voltant del mercat de treball, la formació i l'ocupabilitat: polítiques actives d'ocupació i formació ocupacional, formació professional, educació superior, formació a l'empresa, polítiques d'innovació, etc.

- **Necessitem invertir esforços i recursos per a la generació d'estudis en aquest àmbit: anàlisis de prospectiva, generació i tractament de dades, informes compartits;** així mateix, **requerim avançar en la creació de plataformes de treball conjunt entre administracions, empreses, institucions formatives i tercer sector.**

Atenent tots aquests factors, **quines estratègies caldria impulsar** des dels poders públics al nostre país? **Com podríem millorar** la incardinació entre formació i mercat de treball a Catalunya?

A tall d'exemple, algunes de les **propostes** poden ser:

- **Actuar decididament contra el fracàs escolar**, tant per combatre la manca de perspectives futures de part de la nostra població com per reduir significativament el cost social i econòmic que comporta i que no podem permetre'ns com a societat, com posa de relleu l'estudi de la CECOT/FPIIC [*El cost social i econòmic del fracàs escolar*](#).
- **Fer una aposta estratègica per la formació dual i en alternança, amb una aliança entre empreses de tots els sectors i mides, les institucions educatives i les administracions.** Parlem tant de la formació professional dual, de programes de formació en alternança o dels doctorats industrials en l'àmbit universitari. En aquesta línia, potenciar la hibridació com a fórmula per generar espais educatius i formatius més robustos, com proposa l'article [*El futur és l'hibridació*](#), del Centre d'Estudis Jordi Pujol.
- **Introduir amb major intensitat la formació en actituds, en valors i en habilitats de gestió en tots els cicles educatius**, atenent a un context econòmic i social cada cop més global, interdependent i amb requeriments majors de sostenibilitat, solidaritat i justícia.
- **Afavorir la interrelació estreta entre les polítiques educatives, les polítiques actives d'ocupació i les diverses polítiques sectorials de govern:** joventut, política industrial i d'innovació, etc. Aquesta interrelació ha de passar també per una coordinació estreta entre els diversos nivells de govern (nacional, comarcal, local) i una descentralització efectiva atenent a les diverses realitats socio-econòmiques del país.
- **Potenciar la formació d'adults per millorar les competències bàsiques**, tenint presents els resultats de l'avaluació internacional de les competències d'adults [*PIAAC-OCDE*](#).
- **Dur a terme una aposta decidida per la recerca en aquests àmbits i per la generació d'espais de treball compartit entre empreses, administracions i institucions formatives.** Exemple del primer poden ser l'estudi coordinat per Queralt Capsada "[*Educació, competències i mercat de treball. Els reptes de Catalunya a partir de l'estratègia de l'OCDE*](#) i l'[*enquesta d'inserció laboral dels graduats universitaris*](#) que triennalment duu a terme l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya.

I un referent interessant del segon és la recentment creada [*Plataforma Coneixement, Territori i Innovació*](#). Es tracta d'un espai d'anàlisi i de treball compartit que fomenta

l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP), en col·laboració amb PIMEC, Foment del Treball Nacional, la Fundació la Caixa, el Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat i un seguit d'empreses catalanes amb la finalitat de generar consensos i impulsar iniciatives pel bé del progrés social i econòmic de Catalunya.

En definitiva, **ens cal creure'ns col·lectivament** -i fer-ho real des de les empreses i les administracions del país- **que la formació constitueix el pilar fonamental del nostre futur com a societat de progrés i competitiva**. Ni més ni menys.